

MAURICI PLA

L'ALQUÍMIA
DEL MERCAT D'ALQUÍMIES

BARCELONA 2011

QUADERNS CREMA

Publicat per
QUADERNS CREMA

Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax 934 147 107
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© 2011 by Maurici Pla Serra
© d'aquesta edició, 2011 by Quaderns Crema, S.A.U.

Drets exclusius d'edició:
Quaderns Crema, S.A.U.

Il·lustració de la coberta, *Ciutat amb talaies* (1929/181)
de Paul Klee

ISBN: 978-84-7727-493-3
DIPÒSIT LEGAL: B. 4489-2011

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA EDICIÓ *gener de 2011*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

TRES PARELLS DE SABATES

Em dic Kahn, Alexander Kahn. Tinc trenta-sis anys, i en fa nou que sóc l'administrador del museu d'art modern de K..., la ciutat més pròspera del país. Tot-hom sap que un museu no és cap negoci: és més aviat una monumental caixa forta on es custodien els millors fons de riquesa de l'estat, blindats sota la forma de valuoses obres d'art. En el cas de K... l'ajuntament ha estat previsor: cada any inverteix una quantitat astronòmica en la compra d'estranyes pintures i d'escultures encara més estranyes. D'aquesta manera la caixa forta cada cop és més plena, i l'ajuntament cada cop és més ric. Heus aquí un tresor que cap home sol, amb l'únic ajut dels seus propis recursos, no podria arribar a posseir mai.

La meva feina, no cal dir-ho, és molt delicada, si bé al llarg d'aquests nou anys he gaudit en tot moment d'un excel·lent finançament. Per descomptat, totes les decisions relacionades amb les noves adquisicions han de tenir necessàriament el meu vistiplau.

A hores d'ara el museu d'art modern de K... és un dels més prestigiosos del món, i fins i tot hi tenim prevista una ampliació imminent. El museu ocupa un

palau del segle XVII al bell mig de la ciutat barroca, a la Plaça de l'Harmonia, entre grans edificis senyori-als que es perllonguen per l'Avinguda de la Concòrdia, fins a arribar al riu. A tocar del museu hi ha tres grans blocs de cases de veïns, tres edificis amb luxosos habitatges a les plantes i prestigiosos comerços al nivell del carrer. Ben aviat aquests tres blocs seran enderrocats per deixar lloc a la futura ampliació.

A la planta baixa d'un d'aquests blocs, just a tocar del museu, a la cantonada més prenyada de màgia de la plaça, hi ha la pastisseria de l'Helena, la meva dona, un dels establiments amb més tradició de tota la ciutat.

A la meva agenda del museu hi tinc dos afers prioritaris: el primer, aconseguir el finançament necessari per a la compra de les tres finques veïnes, així com l'aval de l'ajuntament i l'acord amb els propietaris afectats; el segon, iniciar les negociacions amb Lord Palmer, un dels col·leccionistes d'art més importants del país, per l'adquisició d'un quadre de Paul Klee que ja té el vistiplau del patronat. Es tracta de *Ciutat amb Talaiès*, un dibuix de 45,5 × 30,0 cm, de l'any 1929, fet amb ploma de canya i tinta xinesa sobre paper Ingres.

Totes dues operacions van combinades: el patronat m'ha proposat una important reducció del valor de la primera finca, la de la pastisseria, a canvi del re-

gal de *Ciutat amb Talaies* a l'Helena, la seva propietària. Els del patronat m'asseguren que la taxació del dibuix de Klee va tan a l'alça que el tracte representarà sens dubte un enorme guany per a la família Kahn.

L'Helena, però, no hi diu res. Sempre que li comento aquest afer ella calla com una esfíinx. De la meua banda, sé prou bé que tot plegat depèn de la meua habilitat en els tractes amb Lord Palmer. Si aconseguixo el Klee a un preu raonable, la seva revenda podria convertir l'ampliació del museu en un negoci rodó per a l'Helena. Ara bé, ella no diu ni sí ni no, ni blanc ni negre, i no para de fitar les nuvolades procedents de la serralada del nord des que sap que el seu esdevenidor depèn dels tripijocs del patrimoni artístic de l'estat, és a dir, de l'habilitat negociadora del pare de la seva filla.

A la ciutat de K... els núvols són a les piastres el que la pluja és a la riquesa. Igual que a la resta de ciutats del país, el cel està gairebé sempre ennuvolat: algú dibuixa per una piastra, un altre pinta per tres piastres, es fan pastissos per deu piastres, s'assassina per tres-centes piastres... Quan surt un sol escadusser, algun diumenge de primavera o d'estiu, tothom para de dibuixar, de pintar, de fer pastissos i d'assassinar, i aleshores una munió de gent surt a passejar per les avingudes, a gaudir d'uns raigs minsos que no costen res

però que ho valen tot: un xicot s'abraça a una noia que no duu ni una piastra a la butxaca, una dona treu a passejar un gosset que no li ha costat cap piastra... o bé d'altres surten sols, oblidats de les piastres i del que costen de guanyar. La resta de l'any, el nostre ancestral liberalisme enriqueix tota la ciutat amb pluges de piastres a dojo, i aleshores els usurers treuen els seus enormes embuts i les fan escolar dins de les seves insadollables butxaques. Per això la ciutat de K... és la més rica del país, i la gran caixa forta municipal, el museu, pot visitar-se cada dia excepte els dilluns: és el gran museu d'art modern, amb la seva vastíssima col·lecció de rareses de totes les menes, caigudes literalment d'aquest cel sempre ennuvolat.

Aquest matí he anat amb l'Helena i la nostra filla Kristina a comprar sabates. Dos cops l'any, a l'inici de cada temporada, anem tots tres a la nostra sabateria preferida, Castelli, a l'Avinguda de la Concòrdia, i hi comprem tres parells de sabates, les úniques que ens calcem durant dues estacions, fins a l'inici de la temporada següent. Així, durant la tardor i l'hivern ens calcem sabates fortes, de pell, preparades per al fred i la neu, que comprem cap al mes de setembre. Durant la primavera i l'estiu ens calcem sabates lleugeres, de sola plana i sense cordons, que comprem cap al mes de març.

Per a la Kristina, el dia d'anar a comprar sabates és un dia molt especial. Certament, la família Kahn no comparteix un sistema gaire íntim de complicitats. Ara bé, dins d'aquest sistema el dia d'anar a comprar sabates sempre és un gran dia de festa. La vigília tots tres fem volar la imaginació en silenci, sense que cap dels altres dos no se n'assabenti, sobre com hauran de ser les sabates que volem comprar. I el dia d'anar a comprar sabates tots tres ens oblidem de les maleïdes piastres. Mai no ens hem considerat clients de Castelli: en som amics de tota la vida, som gent de la casa. A més, en Josif Castelli és un gran amant de l'art, i sempre que passa per la Plaça de l'Harmonia entra al museu a fer-me una visita. En Castelli és un bon amic, un amic de debò, disposat a tot i més per vendre'ns les millors sabates al preu més rebaixat possible.

Ara bé, les sabates de Castelli són les més cares de tota la ciutat. Ja he dit que la família Kahn només compra sis parells de sabates l'any. I això només és possible si les sabates són de Castelli. A força d'experiència hem pogut comprovar que totes les altres marques fan servir uns sorgits deplorables: pel que sembla, tots els sabaters del món s'han posat d'acord a sorgir les sabates pels costats. N'hi ha prou amb trepitjar un doll o fer una caminada massa llarga perquè les sabates s'obrin com una magrana. En Castelli sorgeix les sabates per sota, entre la tela i la sola,

de manera que són del tot incorruptibles. Jo sempre he apreciat aquesta mena de coses, i comparteixo aquest apreci amb l'Helena, que l'aplica amb la mateixa cura a l'elaboració dels seus pastissos.

Les sabates de Castelli porten una garantia exquisidament redactada, una etiqueta elegantíssima que acompanya totes les seves capsas. Nosaltres sempre guardem en una carpeta aquesta etiqueta, no per poder disposar de la garantia, sinó per consideració envers l'entranyable Josif Castelli. És ben curiós: de vegades m'entretinc a llegir l'etiqueta una vegada i una altra, i fins i tot gaudeixo de l'excel·lent llenguatge amb què s'expressa:

GARANTIT PER CASTELLI

Si compreu en una botiga Castelli i canvieu d'opinió abans d'haver fet servir les sabates, porteu-les abans de 30 dies a qualsevol botiga Castelli, i us retornarem els diners o bé us les canviarem per unes altres. Aquesta garantia també és vàlida en època de rebaixes.

Si voleu que us reservem algun dels nostres models, veniu a qualsevol botiga Castelli: ho farem durant una setmana, i sense cap compromís per part vostra.

Les nostres sabates estan garantides durant 6 mesos per defectes de fabricació. A més, perquè pugueu viatjar, comprar, moure-us o regalar amb tranquil·litat, aconseguireu la mateixa garantia a totes les botigues Castelli.

Comprar a Castelli és comprar molt més que sabates. Per això a totes les botigues Castelli obtindreu les garanties Castelli. Per gaudir-ne, conserveu el tiquet de compra.

Sóc especialista en la compravenda d'obres d'art, i haig de tractar cada dia amb persones que no sé si mereixen aquest nom. Conec la duresa dels negocis i sóc expert en la detecció de jocs bruts, trampes, enganys i falsificacions. Doncs bé, puc assegurar que les paraules d'aquesta etiqueta són les més sinceres, generoses i rigoroses de tota la xerrameca lliurecanvista que circula cada dia per la ciutat de K... L'etiqueta és petita, i està col·locada discretament al fons de cada capsa. El dependent no es pren la molèstia de recordar-ne l'existència o el contingut del missatge. Simplement la col·loca allà i dona per entès que quan arribis a casa la llegiràs. La demostració de l'honestat del meu amic Castelli és ben clara: les seves sabates duren una eternitat. I si es té en compte la importància que tenen les sabates per a la família Kahn, aleshores s'entendrà el meu gran afecte envers l'inefable Castelli. L'Helena sol dir: «El més important són les sabates, i el menys important són els barrets».

Hem sortit tots tres de Castelli calçats amb tres parells de sabates noves de trinca. L'Helena ha proposat fer un passeig per l'Avinguda de la Concòrdia i arribar-nos fins a la vora del Djevo, el riu que voreja la ciutat per la banda de llevant.